

การแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุ ประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม ภายใต้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเคอร์

Buddhist Terminology Translation Regarding the Tourist Route of 8 Birthday Relic Pagodas in Nakhon Phanom Province Under Mona Baker's Translation Theory

ปรียากร บุญธรรม¹ และ ปวีณา แพงสอน²

Preeyakorn Boontham³ and Paweena Pangson⁴

(Received: 30 March 2023; Revised: 16 February 2024; Accepted: 1 March 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม 2) ศึกษาทฤษฎีการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาภายใต้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเคอร์ (Mona baker) จากการลงพื้นที่ 8 พระธาตุประจำวันเกิด รวบรวมคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาได้ 156 คำ และผลการวิจัยพบว่า ภายใต้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเคอร์ กลวิธีที่ถูกนำมาแก้ปัญหการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ 2) การแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ และ 3) การแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ 3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ จากการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ 1 เป็นการแปลที่ผู้รับสารเข้าใจความหมายภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ชัดเจนและตรงกันมากที่สุด ส่วนรูปแบบที่ 2 และ 3 เป็นการแก้ปัญหของคำศัพท์ที่ระดับคำของภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มีหลายพยางค์ วิธีการแก้ปัญหาคือ การผนวก 2 กลวิธีการแปลเข้าด้วยกันเพื่อถ่ายทอดความหมายให้ชัดเจน หรือผนวก 3 กลวิธีการแปลเข้าด้วยกัน โดยผู้แปลเริ่มจากรูปแบบที่ 1 ไปสู่รูปแบบที่ 2 และนำไปสู่รูปแบบที่ 3 เพื่อถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลให้ตรงกันมากที่สุด

คำสำคัญ: การแปล, คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา, เส้นทางท่องเที่ยว, 8 พระธาตุประจำวันเกิด

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

³ Lecturer, Chinese Major, Faculty of Arts and Sciences, Nakhon Phanom University

⁴ Lecturer, Chinese Major, Faculty of Arts and Sciences, Nakhon Phanom University

Abstract

The research aims to: 1) compile a vocabulary list of Buddhist terminology regarding the tourist route of the 8 birthday relic pagodas in Nakhon Phanom province; and 2) investigate the translation techniques of Buddhist terminology under the translation theory of Mona Baker. According to the field research, 156 Buddhist terms were collected. The research found that the translation techniques based on the translation theory that were used to translate Buddhist terms could be categorized into three forms: 1) the Buddhist terminology translation by using one translation technique per term; 2) the translation by using two techniques per term; and 3) the translation by using three techniques per term. The research found that the first form of translation is one in which the recipient can precisely and clearly understand both the original and translated language's meaning. The second and third forms are used to solve the problem of terms where the word level of the original language and the translated language are not equal and have multiple syllables. The suggested solution is to combine two translation techniques to convey the meaning clearly, or to combine three translation techniques. The translator starts with the first form, then the second form, and finally the third form to convey the meaning of the terms in the original language and the translated language as accurately as possible.

Keywords: Translation, Buddhist terminology, Tourist route, 8 birthday relic pagodas

บทนำ

ประเทศไทยก่อนเกิดวิกฤตโรคอุบัติใหม่โควิด-19 (COVID-19) รายได้หลักของประเทศมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวประเทศไทยมีมากถึง 40 ล้านคน และเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศจีนมากเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาได้แก่ มาเลเซีย อินเดีย เกาหลี และลาว จึงกล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวชาวจีนมีบทบาทต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยเป็นอย่างมาก จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของชาวจีน พบว่าส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวแบบ GIT (Group Individual Travellers) คือ นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มและไม่ชอบเที่ยวคนเดียว เป็นการมาท่องเที่ยวกับคู่รัก ครอบครัวและเพื่อน ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีมากถึงร้อยละ 70 และอีกร้อยละ 30 คือ การท่องเที่ยวแบบ FIT (Foreign Individual Tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง โดยไม่ผ่านกรุ๊ปทัวร์ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีรายได้เฉลี่ยสูง และเป็นกลุ่มคนที่กล้าตัดสินใจ ซึ่งมีกำลังในการจับจ่ายใช้สอย (อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร, 2563) และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวจีน คือ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี วัดวาอาราม โบราณสถานที่มีชื่อเสียง มีความสวยงามอลังการ มีความวิจิตรตระการตา จากสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น และนอกจากความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว นักท่องเที่ยวชาวจีนยังมีความเชื่อเรื่องการขอพรและการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในประเทศไทย

โดยหวังว่าการได้มากราบไหว้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต (คณะกรรมการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2564)

จังหวัดนครพนมได้ชื่อว่าเป็นประตูสู่นิคมอินโดจีนมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ที่เปรียบเสมือนเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในแถบภาคอีสาน ซึ่งในอดีตจังหวัดนครพนมเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรอันรุ่งเรืองและเป็นเมืองชายแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความสวยงามของวิวทิวทัศน์เป็นแหล่งหลอมรวมชาติพันธุ์และอารยธรรมอันหลากหลายของผู้คนสองฝั่งโขง อีกทั้งยังเป็นที่ประดิษฐานขององค์พระธาตุพนมที่ได้รับการรับรองจากยูเนสโก (Unesco) ให้เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม (World Heritage) และยังเป็นที่ยังพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า เป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คนสองฝั่งโขงทั้งชาวไทยและชาวลาว นอกจากองค์พระธาตุพนมที่เป็นพระธาตุหลักและเป็นพระธาตุประจำวันเกิดวันอาทิตย์แล้ว จังหวัดนครพนมยังมีพระธาตุประจำวันเกิดอีกเจ็ดแห่งกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครพนม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพแห่งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาที่มีมาแต่อดีตกาล โดยเฉพาะความเชื่อของชาวอีสานที่เชื่อว่าที่แห่งใดที่ประดิษฐานพระบรมธาตุองค์หลัก บริเวณใกล้เคียงมักจะมีพระธาตุบริวารเกิดขึ้นรายล้อมพระบรมธาตุองค์หลัก โดยเชื่อกันว่าพระธาตุบริวารนั้นคือ ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระอรหันต์และพระสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากความเชื่อเหล่านี้ทำให้จังหวัดนครพนมมีผู้คนเดินทางเพื่อมาสักการะพระธาตุประจำวันเกิดเป็นจำนวนมาก และนอกเหนือจากการสักการะพระธาตุประจำวันเกิดแล้ว จังหวัดนครพนมที่เป็นพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขงได้กลายเป็นพื้นที่ทางความเชื่อเรื่องพญานาค ทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยพญานาค และจากความเชื่อสู่แรงศรัทธา ทำให้จังหวัดนครพนมเป็นจุดหมายแรกของผู้ที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวและทำบุญ หรือที่เรียกกันว่า “การท่องเที่ยวสายบุญ” (“นาคีนครพนม ท่องเที่ยวสายบุญ ดันรายได้จังหวัดพุ่งกว่าพันล้าน,” 2566)

จากแนวโน้มของการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยได้เปิดรับนักท่องเที่ยวอีกครั้งและการกลับมาของนักท่องเที่ยวชาวจีน ทำให้จังหวัดนครพนมมีแผนตั้งรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งหนึ่งในนักท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดนครพนมได้เล็งเห็นความสำคัญคือ นักท่องเที่ยวชาวจีน และในปี พ.ศ. 2564 ประเทศจีนได้เปิดใช้รถไฟความเร็วสูงจากประเทศจีนสู่สาธารณรัฐประชาชนลาว (คุนหมิง-เวียงจันทน์) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการแผนริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง BRI (Belt and Road Initiative) ส่งผลให้จังหวัดนครพนมที่เป็นเขตการค้าชายแดน จึงต้องเตรียมพร้อมในการรองรับชาวต่างชาติที่จะเดินทางผ่านเส้นทางดังกล่าว (ผู้จัดการออนไลน์, 2554) และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เลือกใช้เส้นทางนี้ในการเดินทาง จึงเห็นควรว่าการมีสื่อหรือแหล่งข้อมูลความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนมเป็นภาษาจีนเป็นสิ่งจำเป็น ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม โดยได้เลือกเส้นทางท่องเที่ยวตามเส้นทางพระธาตุประจำวันเกิดทั้ง 8 แห่ง ซึ่งได้นำแนวคิดทฤษฎีของโมนา เบเกอร์ (Mona Baker, 1992) มาใช้ในงานวิจัยเพื่อจัดการปัญหาการแปลคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับให้สามารถแปล

เป็นภาษาฉบับแปลที่ความหมายชัดเจนและภาษาที่สละสลวย และนำผลจากการศึกษาวิจัยมาต่อยอดเพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางการท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม สำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. รวบรวมคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางการท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิด จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษารูปแบบการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา จากภาษาไทยเป็นภาษาจีนภายใต้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเกอร์ (Mona baker)

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ได้ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม ซึ่งแต่ละพระธาตุกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครพนม ทางผู้วิจัยได้ลงพื้นที่วิจัยเพื่อสำรวจเส้นทางคำนวณระยะทาง และเก็บข้อมูลงานวิจัยจากป้ายเรียกชื่อในบริเวณโดยรอบขององค์พระธาตุทั้ง 8 แห่ง โดยสามารถรวบรวมคำศัพท์ได้ทั้งสิ้น 156 คำ หากแบ่งคำศัพท์ตามพระธาตุทั้ง 8 แห่ง ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ขอบเขตการศึกษาวิจัยตามเส้นทางการท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม

ลำดับ	วันเกิด	พระธาตุประจำวันเกิด	ที่ตั้ง	คำศัพท์
1	วันอาทิตย์	พระธาตุพนม	อำเภอธาตุพนม	35 คำ
2	วันจันทร์	พระธาตุเรณู	อำเภอเรณูนคร	3 คำ
3	วันอังคาร	พระธาตุศรีคูณ	อำเภอนาแก	3 คำ
4	วันพุธ กลางวัน	พระธาตุมหาชัย	อำเภอปลาปาก	3 คำ
5	วันพุธ กลางคืน	พระธาตุมรุกขนคร	อำเภอธาตุพนม	27 คำ
6	วันพฤหัสบดี	พระธาตุประสิทธิ์	อำเภอนาหว้า	52 คำ
7	วันศุกร์	พระธาตุท่าอุเทน	อำเภอท่าอุเทน	29 คำ
8	วันเสาร์	พระธาตุนคร	อำเภอเมือง	4 คำ

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ชื่อรูปหล่อองค์พระประธาน ชื่อพระพุทธรูป ชื่อพระอัครสาวก ชื่อรูปปั้นพระเกจิอาจารย์ดัง รวมถึงชื่อองค์เทพต่าง ๆ ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระธาตุทั้ง 8 แห่ง เพื่อเก็บรวบรวมคำศัพท์ นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) สำหรับผู้ดูแลวัดหรือมัคทายกถึงประวัติและความเป็นมาของชื่อเรียกของ

องค์พระพุทธรูปบางองค์ที่มีการนับถือในบริเวณนั้น โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อช่วยเก็บรายละเอียดข้อมูลเสียงสัมภาษณ์ได้อย่างครบถ้วน

ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับกลุ่มคำ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ (Mona Baker, 1992) นักภาษาศาสตร์การแปลที่มุ่งเน้นการแปลแบบเทียบเคียง (Equivalence) เพื่อจัดการปัญหาความต่างของคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับให้สามารถแปลเป็นภาษาฉบับแปลที่เข้าใจชัดเจนและได้ภาษาที่สละสลวย ความหมายถูกต้องครบถ้วน แต่ปัญหาที่พบจากการแปลระดับกลุ่มคำ คือ การหาคำที่สามารถเทียบเคียงและมีความหมายตรงกันทุกนัยเป็นเรื่องที่ยาก โดยเฉพาะคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่มีความยากในการแปลให้ผู้รับสารเข้าใจตรงกันระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล โดยทฤษฎีของโมนา เบเคอร์สามารถอธิบายกลวิธีการแปลระดับคำได้ละเอียดและมีความยืดหยุ่น แต่ยังคงให้ความครบถ้วนในเชิงความหมายในการนี้ทางผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ เพื่อใช้ในการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม

โมนา เบเคอร์ (Mona Baker, 1992 อ้างถึงใน พุทธมนต์ ภัฏจนนุศย์, 2559) ได้แบ่งหมวดหมู่การแปลแบบเทียบเคียงออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ความไม่เท่าเทียมในระดับคำ (Non-equivalence at word level) 2) ความไม่เท่าเทียมในระดับคำที่สูงกว่า (Non-equivalence above word level) 3) ความไม่เท่าเทียมในด้านไวยากรณ์ (Grammatical non-equivalence) 4) ความไม่เท่าเทียมในระดับข้อความหรือวาทกรรม (Textual non equivalence) และ 5) ความไม่เท่าเทียมในระดับวาทปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic non-equivalence) โดยทั้ง 5 หมวดหมู่นี้ ทางผู้วิจัยได้เลือกใช้กลวิธีการแปลข้อที่ 1) ความไม่เท่าเทียมในระดับคำ (Non-equivalence at word level) เท่านั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างคำศัพท์ที่รวบรวมได้เป็นกลุ่มคำศัพท์ระดับจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบความไม่เท่าเทียมในระดับคำ (Non-equivalence at word level) เท่านั้น

1) ความไม่เท่าเทียมในระดับคำ (Non-equivalence at word level) คือ การแปลระดับคำศัพท์ที่ไม่เท่าเทียมกันของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล โดยปัญหาที่พบคือ คำศัพท์ในภาษาต้นฉบับ ไม่มีคำศัพท์ที่มีความหมายตรงกันกับภาษาฉบับแปล หากแต่วิธีการแก้ปัญหาก็แตกต่างกันออกไป โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความหมาย คือ ผู้แปลต้องเข้าใจความหมายภาษาต้นฉบับอย่างถ่องแท้ เพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งวิธีการแปลคือคงความหมายไว้และมีการอธิบายเพิ่มเติม เช่น ฝนไล่ช้าง แปลว่า heavy brief and abrupt rain

จากตารางภาษาต้นฉบับมีความซับซ้อนไม่สามารถเทียบเคียงกับภาษาฉบับแปลได้โดยตรง จึงมีการอธิบายและขยายความในภาษาฉบับแปลเพื่อให้ได้ความหมายที่ครบถ้วน

1.2 ด้านรูปแบบ คือ ผู้แปลต้องมีความรู้เพื่อที่จะได้เข้าใจภาษาต้นฉบับและสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้อย่างถูกต้องชัดเจนและเป็นธรรมชาติ โดยด้านรูปแบบแบ่งออกเป็น 8 กลวิธีการแปล ดังนี้

(1) การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ คือ การใช้คำความหมายกว้าง ๆ (คำจากกลุ่ม) เพื่ออธิบายคำศัพท์โดยรวม เช่น ฝอยทอง แปลว่า Dessert

(2) การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกลาง ๆ คือ การใช้คำที่มีความหมายเชิงอารมณ์น้อยกว่าภาษาต้นฉบับ เช่น ครีกริ้น แปลว่า Very Enjoyable (ความไม่เท่ากันทางความรู้สึก)

(3) การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม คือ การใช้วิธีการแปลโดยอ้างคำศัพท์ที่ภาษาฉบับแปลคุ้นเคย เช่น เกวียน แปลว่า Cart (รถม้า)

(4) การแปลโดยการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย (คำยืม) คือ เมื่อมีคำศัพท์ที่ไม่มีในภาษาฉบับแปล จึงใช้วิธีการแทนเสียงที่ตรงหรือใกล้เคียงกับเสียงของภาษาต้นฉบับ เช่น หัวหิน แปลว่า Hua-Hin

(5) การแปลโดยการละ คือ กลวิธีการแปลที่คงความหมายที่ต้องใช้ โดยคำบางคำไม่จำเป็นต้องแปลทุกคำ เช่น น้ำตาแห้งไปพลัน กลับคืนสู่แหล่งเดิม แปลว่า In foolish tears, back to your native spring

(6) การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ คือ ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลมีความหมายที่สามารถเทียบเคียงได้ตรงกัน แต่รูปแบบทางไวยากรณ์ต่างกันเช่น ด้วยท่าทางตื่นเต้น (บุพบทวลี) แปลว่า excitedly (คำกริยาวิเศษณ์)

(7) การแปลโดยการถอดความโดยการใช้คำที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ คือ คำในภาษาต้นฉบับไม่สามารถเทียบเคียงกับภาษาฉบับแปลได้ จึงมีการขยายคำในภาษาฉบับแปลเพื่อให้ความหมายครอบคลุม เช่น เรืออีแป๊ะ แปลว่า Little flat-bottomed boat

(8) การแปลโดยการใช้ภาพประกอบ คือ คำในภาษาต้นฉบับมีความหมายทางกายภาพที่ไม่สามารถอธิบายเป็นภาษาฉบับแปลได้ จึงใช้ภาพประกอบเพื่อบ่งบอกความหมายของคำศัพท์ เช่น การแปลคู่มือสินค้า

จากแนวคิดและทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ การแปลคำศัพท์ที่มีความไม่เท่าเทียมในระดับคำ (Non-equivalence at word level) เห็นได้ว่า เป็นการแก้ปัญหาการแปลที่ครอบคลุม และสามารถแก้ปัญหาทางานแปลได้ครบทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิวมาร์ค (Newmark, 1988) ที่กล่าวไว้ว่า การแปลเป็นความพยายามที่จะแทนที่สารหรือข้อความที่เขียนด้วยข้อความในอีกภาษาหนึ่ง และยังให้คำจำกัดความเพิ่มเติมว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งให้ตรงตามความหมายของผู้เขียนหรือต้นฉบับ แม้ว่าโดยธรรมชาติแล้วการแปลควรจะเป็นสิ่งที่กระทำได้โดยเรียบง่ายธรรมดา เช่นเดียวกับผู้พูดใน

ภาษาหนึ่งพูดอีกภาษาหนึ่งให้มีความหมายอย่างเดียวกัน อย่างไรก็ตามการแปลก็อาจจะเป็นเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่เป็นธรรมชาติ ในเมื่อการใช้ภาษาอื่นนั้นเราต้องเสแสร้งทำตัวเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ตัวของตัวเอง ในการแปลเนื้อหาหลากหลายประเภท (เช่น กฎหมาย การบริหาร ภาษาถิ่น ท้องถิ่น วัฒนธรรม) เรามักมีแนวโน้มที่จะ ถ่ายทอดคำในภาษาต้นฉบับไปสู่คำในภาษาแปลให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลงานของฮันส์ (Hans, 1996) ที่กล่าวว่า การแปลเป็นการผละออกจากวัฒนธรรมในตัวบทต้นฉบับมาสู่ วัฒนธรรมปลายทาง เป็นการสร้างตัวบทใหม่ของ “สาร” ที่ต้องการส่ง เป็นการนำเสนอข้อมูลในอีกวัฒนธรรม หนึ่งตามความต้องการของสังคมใหม่ และยังมีงานวิจัยของชาติกร เมืองโคตร (2552) ที่ใช้กรอบทฤษฎีการ แปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) ในการศึกษาการแปลคำศัพท์เฉพาะวัฒนธรรมในภาพยนตร์จาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยพบว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลตรงตัว (Literal translation) ในการถ่ายทอด ประโยคความเดียวหรือประโยคความรวมและความซ้อน ซึ่งประกอบด้วยคำที่ความหมายไม่ซับซ้อน หรือ ประโยคคำสั่งที่ตรงไปตรงมา นอกจากนี้การถ่ายทอดความหมายในการแปล ชื่อคน ชื่อทางภูมิศาสตร์ บริษัท องค์กร หรือสถาบัน การใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรมในการแปลจำนวนที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะในวัฒนธรรม ภาษาต้นทาง สแลง สำนวน และคำหรือวลีสุทธาน การตัดคำในการแปลประธาน กรรม และส่วนขยายใน ประโยค และการปรับประโยค ส่วนวิธีการแปลแบบเอาความ (free translation) เป็นวิธีที่ทำให้ผู้แปลสามารถ ถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นทางเป็นภาษาปลายทางได้เป็นธรรมชาติที่สุด

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยการแปล คำศัพท์จากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาฉบับแปลนั้น มีกลวิธีที่คล้ายกันคือ เน้นการแปลแบบเทียบเคียงที่คง ความหมายให้ตรงกับภาษาต้นฉบับให้ได้มากที่สุด แต่หากพบปัญหาความไม่เท่ากันในระดับคำ ผู้แปลจะ เลือกใช้กลวิธีในการขยายความเพื่อให้ความหมายของคำครบถ้วน หากแต่ยังพบปัญหาว่าคำใน ภาษาต้นฉบับไม่มีในภาษาฉบับแปลผู้แปลจะเลือกใช้คำในภาษาฉบับแปลที่มีความคล้ายคลึงกันที่สื่อถึงสิ่ง ที่ใกล้เคียงกัน เพื่อใช้อธิบายคำศัพท์ต้นฉบับ และพบว่าการแปลแบบละคำเป็นวิธีการแปลที่นักแปลพยายาม เลี่ยงมากที่สุด แต่ในบางบริบทถ้าหากกลวิธีนี้ทำให้ภาษาฉบับแปลยังคงมีความหมายที่ถูกต้องก็มีความ จำเป็นเพียงพออย่างเลี่ยงไม่ได้ และการศึกษาคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาวัฒนธรรมเป็นการศึกษาในระดับ กลุ่มคำ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ เป็นการแปลที่เน้นวิธีการเทียบเคียง (Equivalence) ที่สามารถ จัดการปัญหาความต่างของคำในภาษาต้นฉบับ ให้สามารถแปลเป็นภาษาฉบับแปล ได้เข้าใจง่ายและชัดเจน ที่สุด และเพื่อให้งานวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันจึงเลือกใช้ทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ (Mona Baker) ทฤษฎี เดียวในการวิเคราะห์งานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยลงพื้นที่สำรวจคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม และรวบรวมคำศัพท์เหล่านี้เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ (Mona Baker) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจและคำนวณเส้นทางเพื่อสร้างแผนที่ในการเดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม

2. ลงพื้นที่ตามแผนที่ที่กำหนดเพื่อเช็คระยะทางและเวลาในการเดินทาง

3. เก็บและรวบรวมคำศัพท์จากป้ายชื่อที่อยู่ในเขตบริเวณองค์พระธาตุ ทั้ง 8 พระธาตุ

3.1 ป้ายเรียกชื่อของพระพุทธรูป เช่น พระมิ่งมงคล พระธาตุมิ่งเมืองมรุกขนคร

3.2 ป้ายเรียกชื่อพระอริยสงฆ์ เช่น หลวงปู่มั่นภูริทัตโต หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด)

3.3 ป้ายเรียกชื่อพระอัครสาวก เช่น พระโมคคัลลานะเถระ พระอานนท์เถระ

3.4 ป้ายเรียกชื่อขุมประตู่ทางเข้าพระธาตุทั้ง 4 ทิศ เช่น ประตู่ สังฆนุรักษ์ (ทิศเหนือ)

ประตูธรรมานุรักษ์ (ทิศตะวันตก)

4. แปลและวิเคราะห์คำศัพท์ตามแนวคิดและทฤษฎีของโมนา เบเคอร์ โดยนำคำศัพท์ที่ได้จากการลงพื้นที่มาแปลและวิเคราะห์คำศัพท์ที่แปลว่าตรงกับรูปแบบการแปลใดในทฤษฎีของโมนา เบเคอร์

5. ตรวจสอบความถูกต้องของคำศัพท์ที่แปลจากเจ้าของภาษาที่มีความเชี่ยวชาญ

ผลการศึกษาวิจัย

จากการลงพื้นที่สำรวจคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนม พบว่ามีคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาทั้งหมด 156 คำ และจากการศึกษาวิจัยสามารถแบ่งกลุ่มข้อมูลออกเป็น 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การแปล 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ มีจำนวน 126 คำ รูปแบบที่ 2 การแปล 2 กลวิธี ต่อ 1 คำศัพท์ มีจำนวน 28 คำ และ รูปแบบที่ 3 การแปล 3 กลวิธี ต่อ 1 คำศัพท์ มีจำนวน 2 คำ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาคำศัพท์ได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1: การแปล 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการแปลที่ 1 การแปลที่ใช้ 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ มี 2 กลวิธี คือ อันดับ 1 การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ มีคำศัพท์จำนวน 74 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.44 และ อันดับ 2 การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย มีคำศัพท์จำนวน 52 คำ คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยแสดงการวิเคราะห์ไว้ในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์รูปแบบที่ 1

ตัวอย่าง ที่	กลุ่มคำศัพท์ ภาษาไทย – ภาษาจีน	การวิเคราะห์คำศัพท์
กลวิธีการแปล การถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ		
1	พระมหากษัตริย์เจ้าผู้อัญเชิญพระอรุณคราตุ 摩诃迦叶尊取胸骨舍利	摩诃 หมายถึง ใหญ่ มาก ชัยชนะ 迦叶 หมายถึง เต่า ผู้ดูแลสว่าง 尊者 หมายถึง พระเถระ 取 หมายถึง รับ รับเอา อัญเชิญ 胸骨 หมายถึง กระดูกส่วนหน้าอก 舍利 หมายถึง พระบรมสารีริกธาตุ
2	พระพุทธเจ้าทรงชนะมารด้วยธรรมวิธี มีทานบารมี 世尊以布施法降伏魔	世尊 หมายถึง ชื่อเรียกพระพุทธเจ้า 以 หมายถึง ด้วย... 布施 หมายถึง ให้ทาน 法 หมายถึง วิธีการ 降伏 หมายถึง ยอม ศิโรราบ 魔 หมายถึง ภูติผีปีศาจ จอมมาร
กลวิธีการแปล การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย		
3	ท้าวเวสสุวรรณ 陶威素湾	陶 แทนเสียง ท้าว 威 แทนเสียง เวส 素 แทนเสียง สุ 湾 แทนเสียง วรณ

จากตารางวิเคราะห์คำศัพท์ การแปล 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ากลวิธีการแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับพบมากเป็นอันดับหนึ่ง สาเหตุเกิดจากคำศัพท์ของภาษาต้นฉบับสามารถเทียบเคียงกับภาษาฉบับแปลได้ จึงทำให้ความหมายของคำศัพท์ที่แปลออกมานั้นสามารถสื่อความหมายได้ตรงกันทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล และอีกหนึ่งกลวิธีการแปลที่พบคือ การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย กลวิธีนี้พบไม่มาก แต่เป็นกลวิธีที่ใช้แก้ปัญหาคำศัพท์ที่มีในภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปล ทำให้จำเป็นต้องยืมคำจากภาษาต้นฉบับและมาแทนเสียงในภาษาฉบับแปล

รูปแบบที่ 2: การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์

ผลจากการศึกษาวิจัย รูปแบบการแปลที่ 2 การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ามี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การแปลโดยการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบายและการถอดความโดยการใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ มีจำนวนคำศัพท์ 24 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.39 รูปแบบที่ 2 การแปลโดยการละและ

การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ มีจำนวนคำศัพท์ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.28 และ รูปแบบที่ 3 การแปลโดยการละและการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย มีจำนวนคำศัพท์ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.28

ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์รูปแบบที่ 2 - 1

ตัวอย่าง ที่	กลุ่มคำศัพท์ ภาษาไทย – ภาษาจีน	การวิเคราะห์คำศัพท์	2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์	
			กลวิธีที่ 1 การใช้คำยืมหรือการใช้คำ ยืมกับคำอธิบาย	กลวิธีที่ 2 การถอดความโดยใช้ คำที่สัมพันธ์กับภาษา ต้นฉบับ
4	หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) 龙普托 (脚踏海水化淡水)	龙普 แทนเสียง หลวงปู่ 托 แทนเสียง ทวด 脚 หมายถึง เท้า 踏 หมายถึง เหยียบ 海水 หมายถึง น้ำทะเล 化 หมายถึง กลายเป็น 淡水 หมายถึง น้ำจืด	龙普 แทนเสียง หลวงปู่ 托 แทนเสียง ทวด	脚 หมายถึง เท้า 踏 หมายถึง เหยียบ 海水 หมายถึง น้ำทะเล 化 หมายถึง กลายเป็น 淡水 หมายถึง น้ำจืด

จากตารางวิเคราะห์คำศัพท์ การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ากลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย และการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ พบมากเป็นอันดับหนึ่ง สาเหตุเกิดจากในหนึ่งคำศัพท์มีทั้งคำศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ และมีบางคำศัพท์ที่มีคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปล ดังนั้นกลวิธีนี้จึงสามารถแก้ปัญหาคำศัพท์กลุ่มนี้ได้ เช่น ตัวอย่างที่ 5 คำว่า “หลวงปู่ทวด” หรือ “龙普托” พบว่า ใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย ส่วนคำ “เหยียบน้ำทะเลจืด” แปลเป็นภาษาจีน “脚踏海水化淡水” ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงกันได้ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล

ตารางที่ 4 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์ รูปแบบที่ 2-2

ตัวอย่าง ที่	กลุ่มคำศัพท์ ภาษาไทย – ภาษาจีน	การวิเคราะห์คำศัพท์	2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์	
			กลวิธีที่ 1 การละ(คำ)	กลวิธีที่ 2 การถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับ ภาษาต้นฉบับ
5	ลานพญานาค 3 ตน 三龙广场	三 หมายถึง สาม 龙 หมายถึง มังกร 广场 หมายถึง ลาน	ละคำว่า “ตน”	三 หมายถึง สาม 龙 หมายถึง มังกร 广场 หมายถึง ลาน

จากตารางวิเคราะห์คำศัพท์ การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ากลวิธีการการแปลโดยการละ และการแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ มีสาเหตุเกิดจากในหนึ่งคำศัพท์มีทั้ง คำศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ และมีบางคำศัพท์ที่มีคำศัพท์ จากภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปล ดังนั้นกลวิธีนี้จึงสามารถแก้ปัญหาคำศัพท์กลุ่มนี้ได้ เช่น ตัวอย่างที่ 6 คำว่า ลานพญานาค 3 ตน แปลเป็นภาษาจีนได้ว่า 三龙广场 ใช้การแปลโดยการถอดความ โดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ มีการละคำว่า ตน ที่ทำหน้าที่เป็นลักษณนาม แต่ในภาษาจีนโครงสร้าง คำลักษณนามคือ “ตัวเลข+ลักษณนาม+นาม” แต่คำศัพท์บางคำสามารถใช้โครงสร้าง “ตัวเลข+นาม” โดย ไม่ผิดโครงสร้างไวยากรณ์ของจีน (Wang, 1980)

ตารางที่ 5 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์รูปแบบที่ 2 -3

ตัวอย่าง ที่	กลุ่มคำศัพท์ ภาษาไทย – ภาษาจีน	การวิเคราะห์คำศัพท์	2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์	
			กลวิธีที่ 1 การละ(คำ)	กลวิธีที่ 2 การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับ คำอธิบาย
6	พระครูบาเจ้าศรีวิชัย 帕古巴斯威猜	帕 แทนเสียง พระ 古巴 แทนเสียง ครูบา 斯威猜 แทนเสียง ศรีวิชัย	ละคำว่า “เจ้า”	帕 แทนเสียง พระ 古巴 แทนเสียง ครูบา 斯威猜 แทนเสียง ศรีวิชัย

จากตารางวิเคราะห์คำศัพท์ การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ากลวิธีการการแปลโดยการละ และ การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย มีสาเหตุเกิดจากในหนึ่งคำศัพท์มีคำศัพท์ที่มีในภาษาต้นฉบับแต่ ไม่มีในภาษาฉบับแปล จึงใช้กลวิธีการแปลแบบการใช้คำยืมในการแทนที่เสียงในคำศัพท์นั้น และมีการละคำ บางคำเนื่องจากความหมายไปซ้ำซ้อนกับคำอื่นที่กล่าวมาแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องแปลซ้ำ เช่น ตัวอย่าง ที่ 7 คำว่า “พระครูบาเจ้าศรีวิชัย” ที่แปลเป็นภาษาจีนว่า “帕古巴斯威猜” ซึ่งได้มีการละ คำว่า “เจ้า” ไว้

รูปแบบที่ 3: การแปล 3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์

ผลจากการศึกษาวิจัย รูปแบบการแปลที่ 3 การแปล 3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่ามี 1 รูปแบบ คือ การแปลโดยการละ การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ และการแปลโดยการใช้นำคำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย มีจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.28

ตารางที่ 6 แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์รูปแบบที่ 3

ตัวอย่าง ที่	กลุ่มคำศัพท์ ภาษาไทย – ภาษาจีน	การวิเคราะห์คำศัพท์	3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์		
			กลวิธีที่ 1 การใช้นำคำยืมหรือ การใช้นำคำยืมกับ คำอธิบาย	กลวิธีที่ 2 การละ (คำ)	กลวิธีที่ 3 การแปลโดยการ ถอดความโดยใช้ คำที่สัมพันธ์กับ ภาษาต้นฉบับ
7	พระพุทธรัตนมงคล ทศพลญาณเรณู นคราภิบาล 黎努那空十力三 宝佛陀政体	黎努 แทนเสียง เรณู 那空 แทนเสียง นครา 十 หมายถึง สิบ 力 หมายถึง แรง กำลัง 三宝 หมายถึง พระรัตนตรัย 佛陀 หมายถึง พระพุทธเจ้า 政体 หมายถึง ปกครอง	黎努 แทนเสียง เรณู 那空 แทนเสียง นครา	ละคำว่า “มงคล” และ “ญาณ”	十 หมายถึง สิบ 力 หมายถึง พลัง 三宝 หมายถึง พระรัตนตรัย 佛陀 หมายถึง พระพุทธเจ้า 政体 หมายถึง ปกครอง

จากตารางวิเคราะห์คำศัพท์ การแปล 3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ พบว่าการแปลโดยการละ การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ และการแปลโดยการใช้นำคำยืมหรือการใช้นำคำยืมกับคำอธิบาย มีสาเหตุเกิดจากการคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาเป็นการสร้างคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต จึงทำให้คำเรียกชื่อพระพุทธรูปเป็นชื่อที่ยาวเพื่อเน้นความหมายอันเป็นมงคล เช่น ตัวอย่างที่ 8 คำว่า “พระพุทธรัตนมงคลทศพลญาณเรณูนคราภิบาล” ที่ใช้กลวิธีที่ 1 การใช้การละ โดยละคำว่า “มงคล” ที่มีความหมายว่า เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ และละคำว่า “ญาณ” มีความหมายว่า ญาณ ที่หมายถึง ความรู้หรือความหยั่งรู้หรือปัญญา ส่วนคำว่า “เรณูนครา” สามารถแปลเป็นภาษาจีนได้ว่า “黎努那空” ซึ่งใช้ กลวิธีการใช้นำคำยืมหรือการใช้นำคำยืมกับคำอธิบาย และกลวิธีที่ 3 คือคำว่า “พระพุทธรัตนทศพลภิบาล” ที่แปลเป็นภาษาจีนได้ว่า “十力三宝佛陀政体” ซึ่งใช้กลวิธีการแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาตามเส้นทางท่องเที่ยว 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนมภายใต้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเคอร์ (Mona baker) พบว่าทั้ง 3 กลวิธีการแปลมุ่งเน้นการถ่ายทอดความหมายที่ชัดเจนจากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาฉบับแปล โดยใช้ทฤษฎีการแปลของโมนา เบเคอร์ มาใช้แก้ปัญหาคำศัพท์ที่ไม่สามารถเทียบเคียงกันได้ของภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล โดยผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ส่วน ตามรูปแบบกลวิธีการแปลที่พบในงานวิจัย โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การแปล 1 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ : กลวิธีการแปลรูปแบบที่ 1 เป็นกลวิธีการแปลที่พบเป็นอันดับ 1 ในงานวิจัยและพบว่ามี 2 กลวิธี คือ การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ และการแปลแบบการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย ซึ่งกลวิธีที่ 1 การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ คือ คำศัพท์ที่มีความหมายสัมพันธ์กัน สอดคล้องกัน มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้คำศัพท์ที่แปลออกมาสามารถสื่อความหมายได้ตรงกันทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล และไม่ต้องอาศัยการอธิบายเพิ่มเติม โดยคำศัพท์ที่พบได้แก่ ชื่อเรียกศาสนสถาน ชื่อเรียกพระพุทธรูป และกลวิธีที่ 2 การแปลโดยการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย คือ คำศัพท์ที่มีในภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีในภาษาฉบับแปล จึงต้องอาศัยการแทนเสียงจากภาษาต้นฉบับเป็นเสียงของภาษาฉบับแปล โดยงานวิจัยนี้ภาษาฉบับแปลคือ ภาษาจีน จึงอ้างการแทนเสียงตามระบบสัทอักษรจีนและเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายที่ถูกต้อง จึงต้องมีการอธิบายเพิ่มเติม โดยคำศัพท์ที่พบได้แก่ ชื่อพระอริยสงฆ์ ชื่อพระอัครสาวก พระเถระหรือบุคคลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

รูปแบบที่ 2 การแปล 2 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ : กลวิธีการแปลรูปแบบที่ 2 เป็นกลวิธีที่พบมากเป็นอันดับ 2 ในงานวิจัยและพบว่ามี 3 กลวิธี คือ กลวิธีที่ 1 การผนวกการแปลโดยการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบายและการถอดความโดยการใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ โดยคำศัพท์ที่ใช้การแปลด้วยกลวิธีนี้คือ คำศัพท์หนึ่งคำที่มีมากกว่าสองพยางค์ขึ้นไป ซึ่งมีบางคำที่สามารถเทียบเคียงคำศัพท์จากภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ แต่มีบางคำที่คำศัพท์จากภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปล จึงมีความจำเป็นต้องเลือกใช้การผนวก 2 กลวิธีในหนึ่งคำศัพท์ โดยคำศัพท์ที่พบได้แก่ ชื่อพระเกจิอาจารย์ ส่วนกลวิธีที่ 2 การผนวกการแปลโดยการละและการแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ โดยคำศัพท์ที่ใช้การแปลด้วยกลวิธีนี้ คือ คำศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ แต่มีบางคำที่มีในภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีในภาษาฉบับแปล โดยปัญหาการไม่เท่ากันในระดับคำนี้จะแก้ปัญหาโดยการดูความหมายโดยรวม หากความหมายของคำครบถ้วนและชัดเจนแล้ว คำใดที่ยังไม่แปลจะละการแปลคำนั้นไว้ โดยคำที่ใช้กลวิธีนี้จะต้องไม่ผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปลด้วย และกลวิธีที่ 3 การผนวกการแปลโดยการละและการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย โดยคำศัพท์ที่ใช้การแปลด้วยกลวิธีนี้ คือ

คำศัพท์ที่มีในภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีในภาษาฉบับแปล จึงใช้กลวิธีการแปลแบบการใช้คำยืมในการแทนที่เสียงในคำศัพท์นั้น และมีการละคำบางคำเนื่องจากความหมายไปซ้ำซ้อนกับคำอื่นที่กล่าวมาแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องแปลซ้ำ โดยคำศัพท์ที่พบได้แก่ ชื่อพระเกจิอาจารย์

รูปแบบที่ 3 การแปล 3 กลวิธีต่อ 1 คำศัพท์ : กลวิธีการแปลรูปแบบที่ 3 เป็นกลวิธีที่พบมากเป็นอันดับ 3 ในงานวิจัยและพบว่า มี 1 กลวิธี คือ การผนวกการแปลโดยการละ การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ และการแปลโดยการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย โดยคำศัพท์ที่ใช้การแปลด้วยกลวิธีนี้ คือ คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่สร้างมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ทำให้คำเรียกชื่อพระพุทธรูปหรือประติมากรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นชื่อเรียกที่ยาวเพื่อเน้นความหมายอันเป็นมงคล โดยคำศัพท์ที่เลือกใช้กลวิธีการแปลนี้เป็นคำศัพท์ที่มีในภาษาต้นฉบับและสามารถเทียบเคียงกับภาษาฉบับแปลได้แต่ไม่ทุกคำ ซึ่งบางคำสามารถตัดทอนหรือละทิ้งได้และบางคำต้องใช้การแทนเสียง แต่เมื่อนำมาแปลรวมกันความหมายของภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนและตรงกัน

จากรูปแบบการแปลทั้ง 3 รูปแบบ พบว่าการแปลคำศัพท์แบบที่ 1 เป็นการแปลที่ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลได้ชัดเจนและตรงกัน ส่วนการแปลรูปแบบที่ 2 และ 3 เป็นการแก้ปัญหาของคำศัพท์ที่ระดับคำของภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลไม่เท่ากันและเป็นคำศัพท์ที่มีหลายพยางค์ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาคือ การผนวก 2 กลวิธีการแปลเข้าด้วยกันเพื่อถ่ายทอดความหมายให้ชัดเจนหรือการผนวก 3 กลวิธีการแปลเข้าด้วยกัน โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้แปลเริ่มได้เรียงจากกลวิธีที่ 1 ไปสู่กลวิธีที่ 2 และนำไปสู่กลวิธีที่ 3 คือกลวิธีที่รวมทุกรูปแบบการแปลไว้ด้วยกัน เพื่อที่จะถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลตรงกันมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สามารถนำไปพัฒนาเป็นหนังสือแนะนำเที่ยวตามเส้นทาง 8 พระธาตุประจำวันเกิดในจังหวัดนครพนมสำหรับนักท่องเที่ยวจีน

1.2 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำผลการศึกษาวิจัยมาพัฒนาเป็นตำราและเพิ่มบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อยกระดับนักศึกษาให้สามารถรับบทบาทเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวในจังหวัดนครพนมสำหรับนักท่องเที่ยวจีน

1.3 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาการแปลไทย-จีน โดยเฉพาะหลักการแปลคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิจัยเส้นทางการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในจังหวัดนครพนม เพื่อนำมาศึกษากลวิธีในการแปลเป็นภาษาจีน อาทิ เส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยพญานาค ถ้ำนาคี-นาคา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2564). **ตลาดนักท่องเที่ยวจีน**. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://shorturl.asia/jjp6K>.

ชาติกร เมืองโคตร. (2552). การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลบทบรรยายไทยของภาพยนตร์ตลก. ใน **การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** (น. 63-71). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถ้ำนาคี นครพนม ท่องเที่ยวสายมู ดันรายได้จังหวัดพุ่งกว่าพันล้าน. (2566, 6 มกราคม). **ประชาชาติธุรกิจ**. สืบค้น 20 มีนาคม 2566, จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-1168640>

พุทธมนต์ ภัฏจนบุศย์. (2558). **การแปลหนังสือและวิเคราะห์การแก้ปัญหาการแปลตามกลวิธีของโมนา เบเคอร์: กรณีศึกษาจากหนังสือ “ทำอะไรจะปราศจากโรคและชะลอความชรา” ของ สนพ. เจก ธนะสิริ** (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อิทธิชัย อรรถกระวีสุนทร. (2563, 7 กุมภาพันธ์). นักท่องเที่ยวจีนกลุ่ม 'FIT' ทำไมถึงสำคัญกับการท่องเที่ยวไทย. **กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/865242>

Baker, M. (1992). *In other words: A coursebook on translation*. London: Routledge.

Hans, V. (1996). *A skopos theory of translation*. Heidelberg: TextCon Text.

Newmark, P. (1988). *A textbook of translation* (Vol. 66). New York: Prentice Hall.

Wang, L. (1980). *Studies of the history of the Chinese language* (Vol. 2). Beijing: Zhong Hua Book Company.